

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ LIFO.GR

«Το Βυζάντιο ήταν ελληνόφωνο - όχι ελληνικό»

Συνέντευξη του κοσμήτορα του Πανεπιστημίου του Σίδνεϊ και καθηγητή Ελληνικών και Βυζαντινών Σπουδών Βρασίδα Καραλή στον Χρήστο Παρίδη

Από τα πιο επιφανή μέλη της ελληνικής Διασποράς, κοσμήτορας του Πανεπιστημίου του Σίδνεϊ και καθηγητής Ελληνικών και Βυζαντινών Σπουδών, παρόλη τη μεγάλη απόσταση, γεωγραφική - όπως και χρονική, αφού έχει κλείσει πια 30 χρόνια στην Αυστραλία, δεν έχει πάψει να επισκέπτεται συνεχώς την πρώτη του πατρίδα, κι ας εξακολουθεί εκείνη να τον απογοητεύει κάθε φορά. Η συνεχής του ενασχόληση με τα πολιτιστικά μας πράγματα, την πολιτική και τη λογοτεχνία αποδεικνύει ότι παραμένει αθεράπευτα Έλληνας, έχοντας στο εκδοτικό του έργο αρκετούς τίτλους μελετών στα ελληνικά, μεταφράσεις βιβλίων του νομπελίστα Πάτρικ Γουάιτ αλλά και βιβλία που αφορούν τη σύγχρονη Ελλάδα στα αγγλικά. Τον συνάντησα στο σύντομο πέρασμά του από την Αθήνα λίγες μέρες και του ζήτησα να μου μιλήσει για το πώς μας βλέπει με τη ματιά ενός Αυστραλού.

— Εσείς πώς βρεθήκατε στην Αυστραλία;

Κάποια στιγμή περνάμε μια κρίση σε σχέση με τη χώρα μας. Εκπροσωπώ μια γενιά μετά τη Μεταπολίτευση που μεγάλωσε, ανδρώθηκε κι έζησε τη μεγάλη απογοήτευση του ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '80. Αποφάσισα ότι δεν ήθελα να ζω σε μια χώρα βασισμένη σε επίπλαστα πρότυπα ζωής, με μια πολιτική ζωή που δεν με εξέφραζε καθόλου και μια ακαδημαϊκή ζωή που βασιζόταν στον νεποτισμό και την ευνοιοκρατία. Στην Αυστραλία πήγα για να επινοήσω τον εαυτό μου εκ του μηδενός. Είναι μια φιλική χώρα που σε υποδέχεται, περισσότερο φιλόξενη από την Ελλάδα, σε ενσωματώνει και είναι δικό σου θέμα να κάνεις το επόμενο βήμα από κει και πέρα. Η απόσταση σου δημιουργεί κάποια μυθολογία για τον χώρο των πρώτων σου εμπειριών και μια νοσταλγία, αλλά επιστρέφοντας στην Ελλάδα τα έχασα και τα δύο. Οι περισσότεροι Έλληνες που έφυγαν για την Αυστραλία ήταν Αριστεροί, γιατί οι Δεξιοί πήγαιναν στην Αμερική, η οποία ζητούσε πιστοποιητικό πολιτικών φρονημάτων. Ο Καραμανλής, για να απαλλαγεί από τα αριστερά χωριά της Πελοποννήσου και της Ηπείρου, τα έστειλε στην Αυστραλία. Όσο μακρύτερα, τόσο καλύτερα.

— Σε τι βαθμό συνδέεται η ελληνική παροικία σήμερα με την πρώτη γενιά μεταναστών;

Έχει αλλάξει πάρα πολύ. Καταρχάς, όπως λέει ο ιστορικός Μπροντέλ, η δημογραφία είναι πεπρωμένο. Όπως άλλαξε η δημογραφία της Αυστραλίας, έτσι άλλαξε και η δημογραφία της ελληνικής παροικίας. Είμαστε πρώτοι σε μεικτούς γάμους που οδηγούν σε πολύ ενδιαφέροντα νέα μορφώματα και αναμορφώματα. Αυτό δείχνει πόσο εύκολα οικειοποιούμαστε ξένους πολιτισμούς στο εξωτερικό και άλλους τρόπους ζωής. Η δεύτερη γενιά δεν έχει κανένα πρόβλημα να σχετιστεί με ανθρώπους που είναι εντελώς διαφορετικοί από αυτούς. Η ελληνική παροικία

τα τελευταία είκοσι χρόνια έχει φτάσει σε εντελώς νέα στάδια αυτοπροσδιορισμού. Έχει αναπτύξει έναν διαπολιτισμικό προσδιορισμό που είναι αγάπη στην Ελλάδα, αλλά αφοσίωση στην Αυστραλία. Ταυτόχρονα είναι πολυπολιτισμική, με σχέσεις με άλλες κοινότητες, ανοικτή και χωρίς φοβίες.

— Οι παλιότερες γενιές πρέπει να ήταν αφόρτα συντηρητικές.

Βέβαια, και έχουν βρει καταφύγιο στην Εκκλησία. Και ενώ η Εκκλησία είχε μια θαυμάσια ευκαιρία να ανανεωθεί, σχεδόν να μεταρρυθμιστεί, δεν έχει κάνει το μεγάλο βήμα και δεν νομίζω ότι θα το κάνει. Ταυτόχρονα, από τη δεκαετία του '90, που οι επικοινωνίες αυξήθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν, η παρέμβαση και η σχεδόν παθολογική παρουσία πολιτευτών από την Ελλάδα δημιουργεί πολιτιστικά προβλήματα και αντιφάσεις στην παροικία.

— Το φαινόμενο να μεταφέρονται οι εμφυλιακές αντιθέσεις μας στη Διασπορά ισχύει;

Ναι, αν και οι περισσότεροι Έλληνες που έφυγαν για την Αυστραλία ήταν Αριστεροί, γιατί οι Δεξιοί πήγαιναν στην Αμερική, η οποία ζητούσε πιστοποιητικό πολιτικών φρονημάτων. Ο Καραμανλής, για να απαλλαγεί από τα αριστερά χωριά της Πελοποννήσου και της Ηπείρου, τα έστειλε στην Αυστραλία. Όσο μακρύτερα, τόσο καλύτερα. Αυτοί πια έχουν εξελιχθεί, όπως καταλαβαίνετε. Διαχωρισμοί υπήρχαν γιατί πήγαν εκεί ως Αριστεροί, αλλά συνάντησαν την Εκκλησία, που ήταν δεξιάς δομής. Οι Μυστικές Υπηρεσίες της Αυστραλίας απέδειξαν ότι υπήρχε συνεργασία

για την Αρχιεπισκοπή με αυτούς για την εξακρίβωση των πολιτικών φρονημάτων των ανθρώπων. Αυτά ξεπεράστηκαν από τις επόμενες γενιές που έφτιαξαν τους δικούς τους χώρους, ενώ ταυτόχρονα συμμετείχαν στους κοινούς χώρους μιας πολυεθνικής κοινωνίας.

— Η οποία ενίοτε επιδεικνύει και η ίδια εθνικιστικές εξάρσεις.

Το βλέπουμε όταν η Ελλάδα πετυχαίνει μια μεγάλης εμβέλειας επιτυχία, όπως έγινε με κάποια αθλητικά γεγονότα. Έχει να κάνει με τον τρόπο που είναι δομημένες οι πολιτισμικές κοινότητες της Αυστραλίας. Ανάλογες εξάρσεις παρατηρούνται και σε άλλες εθνότητες. Το μεγαλύτερο κίνημα φαινόμενο που μπορείς να δεις στο Σίδνεϊ είναι μια απάθεια για την παλιά παλικού χωριού στο μέσο της πόλης, με έντονα τερατώδη ανδριάντα του Δάντη να δεσποζεί. Στις μακριές χώρες η νοσταλγία όχι μόνο εξιδανικεύεται αλλά γίνεται και παρωδία.

— Οι Έλληνες παραμένουν αντισημίτες και εκεί;

Σε προβλήματα ρατσισμού οι μόνοι που μας υποστηρίζουν είναι οι Εβραίοι. Οι Εβραίοι, όμως, είναι πολύ πιο οργανωμένοι. Κάθε χρόνο συναντιούνται, αν και έχουν πολύ περισσότερες διαφορές μεταξύ τους απ' ό,τι εμείς, κάνουν fundraising για τις εβραϊκές σπουδές και μαζεύουν εκατομμύρια δολάρια. Εμείς δεν μπορούμε. Οι Έλληνες έχουμε μεγάλη σθητική φιλοπρωτείας, ποιος θα ηγείται και ποιος θα διοικεί. Έχουμε 180 σωματεία μόνο στο Σίδνεϊ. Δεν έχουμε την ενόπια των Εβραίων. Το Βυζάντιο είναι ελληνόφωνο όχι ελληνικό. Πριν από χρόνια ξαφνιάστηκα που είδα στο ΣΚΑΪ, ανάμεσα στους σπουδαιότερους Έλληνες, τον Ιουλιανό, που δεν μιλούσε καν ελληνικά και ήταν συστηματικά εναντίον των Ελλήνων!

— Παράλληλα, είχατε νέο κύμα Ελλήνων μεταναστών με την κρίση.

Περί τους 70.000 νέους μετανάστες. Οι περισσότεροι, αντίθεση με τους παλιούς, είναι ειδικευμένοι, με πτυχία και απαιτήσεις από τη ζωή, έχουν θέσεις και ξέρουν πού θέλουν να πάνε. Όσοι έρχονται για λίγο στην πατρίδα, επιστρέφουν